

MESLEK MENSUPLARININ GÖZÜNDEN KOBİLER İÇİN FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI: DENİZLİ İLİNDE BİR UYGULAMA *

Doç. Dr. M. Gürol DURAK

Yaşar Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme Bölümü
gurol.durak@yasar.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Emin YÜREKLİ

Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme Bölümü
eyurekli@pau.edu.tr

Öz

Hazırlanan finansal raporların sunması beklenen bilgiyi doğru, açık ve şeffaf bir şekilde sunması bilgi kullanıcılarının aldıkları kararların doğruluğu bakımından oldukça önemlidir. Türkiye’de hisseleri borsada işlem gören işletmeler için 2005 yılından itibaren uygulanması zorunlu kılınan Türkiye Finansal Raporlama Standartları ile bilginin gerçeğe uygun şekilde sunulması sağlanmıştır. Ancak, söz konusu standartlar KOBİ’ler tarafından henüz uygulanmamaktadır. Çalışmamızda TFRS uygulanmasının beraberinde getirdiği faydalara rağmen KOBİ’ler tarafından uygulanmamasının nedenleri meslek mensuplarının bakış açısından ele alınmış, soru formları aracılığı ile Denizli ilinde faaliyet gösteren meslek mensuplarının TFRS algısı belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak TFRS’nin uygulanmasının yenilik getireceğine inandıkları ve özellikle yabancı sermayeyi ülkeye çekme ve daha kolay finansman bulma gibi konularda avantaj sağlayacağını düşündükleri ortaya çıkmıştır. Öte yandan uygulamanın başarılı olabilmesi için TFRS konusunda eğitim almış daha fazla elemana ve uzman eğitimcilerle ihtiyaç olduğu görüşüne ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: KOBİ’ler, Türkiye Finansal Raporlama Standartları, Mesleki Yargı.

FINANCIAL REPORTING STANDARDS FOR SMES IN TERMS OF PROFESSIONAL MEMBERSHIP: AN APPLICATION IN DENİZLİ PROVINCE

Abstract

It is highly important for the prepared financial reports to present the expected information in an accurate, clear and transparent manner is crucial in terms of correctness of the decisions made by information users. In accordance with the Turkish Financial Reporting Standards, which are mandatory for companies whose shares are traded on the stock market in Turkey since 2005, the information has been provided in a fair way. However, these standards are not yet implemented by SMEs. In our study, the reasons for SMEs’ not implementing TFRS despite its the benefits were dealt with according to the point of view of the Professional members and the TFRS perception for SMEs in the Denizli province was tried to be determined through questionnaires. As a result, it has emerged that the implementation of TFRS for SMEs is believed to bring about innovation and that they will provide advantages especially in attracting foreign capital to the country and finding easier financing. On the other hand, it has been concluded that there is a need for more staff and expert trainers trained in TFRS in order for the implementation to be successful.

Keywords: SME’s, Turkish Financial Reporting Standards, Professional Judgment.

*Bu çalışma “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler için Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının (KOBİ TFRS) Uygulanabilirliği: Denizli İli Örneği” isimli doktora tezinden türetilmiştir.

1. Giriş

Ekonomide ortaya çıkardıkları iş hacmi ve sağladıkları istihdam ile ön plana çıkan KOBİ'ler bütün dünyada giderek önem kazanmaktadır. Ülke ekonomilerinde yaklaşık olarak yüzde 90 – 95 gibi bir paya sahip olmaları, KOBİ'lerin finansal raporlarına dayanarak alınacak kararların ekonomi üzerindeki etkisinin de yüksek olmasına neden olmaktadır. Bu durumda KOBİ'lerin muhasebe sisteminden elde edilen bilgilerin işletme faaliyetlerine ilişkin sağlıklı bilgiler aktarabilmesi, benzer olayları benzer şekilde ifade etmesi, doğru, güvenilir, anlamlı, gerçeğe uygun ve karşılaştırılabilir olması gibi özelliklere sahip olması gerekirken bu da bilgilerin belirli muhasebe standartlarına göre hazırlanması ile mümkündür (Mc. Mahon, 2001; Bağcı, 2002; Reid ve Smith, 2007; Köse, 2009; Karacan, 2009). Bu kapsamda standart koyucular da KOBİ'lerin finansal raporlarının güvenilir ve doğru olmasına yönelik ihtiyacı ön planda tutmakta ve bu işletmelere özgü standart seti çalışmalarını gerçekleştirmektedirler. Muhasebe standartları muhasebe meslek mensupları tarafından hangi nitelikte işlemlerin ve olayların hangi değerler üzerinden kaydedileceğini, sınıflandırılacağını ve hangi raporlarla sunulacağını belirlemektedir (Marşap ve Kurt, 1997). Böylece işletmelerin finansal raporları arasında karşılaştırılabilirlik sağlanmakta, daha doğru ve şeffaf raporlar hazırlanarak bilgilerin kullanılabilirliği de artırılmış olmaktadır. Ayrıca, işletmelerin artan uluslararası olma dereceleri ve muhasebe uygulamalarının ülkelerin kültürleri ile şekillendiği göz önünde bulundurulduğunda, işletmelerin finansal raporlarının farklı ülkelerdeki kullanıcılar tarafından da aynı şekilde yorumlanabilmesinin sağlanması gerekmektedir.

2. Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS)

Bilgi kullanıcılarının alt yapılarının farklı olması da bilgi sistemi olarak muhasebenin oluşturduğu bilginin yorumlanmasında da farklılıklara yol açabilmekte ve böylece bilginin yararlılığı kullanıcılarının özelliklerine göre değişkenlik göstermektedir. Bu durumu engelleyebilmek için muhasebe bilgisinin evrensel olarak anlaşılabilir olması gerekmektedir. Ayrıca, iş hayatının ülke sınırlarından bağımsız olarak şekillendiği ve bu nedenle ülkelerin kültürlerinin de muhasebe bilgi sisteminin önemli girdilerinden olmaya başladığı düşünüldüğünde, uluslararası olarak kabul görmüş muhasebe kurallarının ve/veya ilkelerinin kullanılması gerektiği gerçeği ortaya çıkmaktadır. Avrupa Birliği ortak bir finansal dil kullanımı yoluyla bu ihtiyacın karşılanabileceği düşüncesiyle Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın (UFRS) oluşturulmasını gerekli görmüştür.

Özetle, muhasebe ilkelerinde ve uygulamalarında tekdüzeni sağlamak; açık, uygun, anlaşılabilir, tarafsız ve karşılaştırılabilir bilgiye ulaşmak; işletmenin paydaşlarının yanlış

değerlendirmelerine ve yanlış karar vermelerine engel olmak ve uluslararası alanda finansal raporlama açısından ortak bir dil oluşturmak gibi nedenler ile muhasebe standartlarına ihtiyaç duyulmaktadır (Kiracı ve Köse, 2002).

Türkiye'de finansal raporlama standartlarına geçiş devletin yönlendirmeleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Genel olarak ekonomik ve politik olarak ilişkilerin yoğun olduğu ülkelerin yasalarının etkisinde kalınarak muhasebe sisteminin şekillenmesinin yanı sıra vergi yasalarında sadece vergi matrahının belirlenmesinin ötesinde finansal raporlamaya ilişkin hükümlerin de bulunması ve bu hükümlere uyulmaması durumunda beraberinde yaptırımlar getirmesi nedeniyle muhasebe uygulamaları vergi yasaları çerçevesinde yürütülmüştür (Üstündağ, 2000; Aktaran: Bayazıtlı, Çelik ve Üstündağ, 2006: 55). Ayrıca ülkede muhasebe uygulamalarını şekillendiren birden fazla düzenleyici kurul bulunması uygulamada çok başlılığa neden olmuş, bu çok başlılığın ortadan kaldırılması ve tek bir muhasebe standartları setinin geçerli kılınması için 1999 yılında Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) kurulmuştur (Durak ve Balsarı, 2011). TMSK'nın kurulmasını takiben 2002 yılında halka açık işletmelere yönelik olarak Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile uyumlu 33 adet standardı içeren tebliğ (Seri: XI, No: 25 Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ) 15 Kasım 2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Bayazıtlı, Çelik ve Üstündağ, 2006: 56). Söz konusu tebliğ ile halka açık işletmelerin 2005 yılına kadar ihtiyari olarak, 2005 yılından itibaren ise zorunlu olarak TFRS ile uyumlu finansal raporlama yapması öngörülmüştür.

TMSK görevini 2011 yılına kadar sürdürmüş ve ardından Türk Ticaret Kanunu uyarınca öngörülen bağımsız denetim alanını düzenlemek ve Uluslararası Muhasebe Standartlarıyla uyumlu Türkiye Muhasebe Standartlarını (TMS) oluşturmak ve yayımlamak üzere 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile 2 Kasım 2011 tarihinde Kamu Gözetim Kurulu (KGK) kurulmuştur. Bu tarihten itibaren denetim ve muhasebe standartlarının oluşturulması ve yayımlanması bu Kurul tarafından gerçekleştirilmektedir (Resmi Gazete, 2011).

Finansal raporların hazırlanmasını düzenleyen ve açık ve şeffaf raporların hazırlanması için yol gösterici nitelikte olan yürürlükteki tam TFRS seti kavramsal çerçeve ve 43 adet standarttan oluşmaktadır. Bu standartların bazıları genel olarak TFRS ile uyumlu finansal raporlama yapan bütün işletmelerin kullandıkları temel standartlar iken bazı standartlar belirli sektörler ya da iş kollarına yönelik olarak düzenlenmişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler, iş hacimlerinin ve ilgili iş kollarının hisseleri borsada işlem gören büyük işletmelere oranla daha dar olması nedeniyle, finansal raporlarını hazırlarken bütün

standartlara ihtiyaç duymamaktadır. Bu nedenle, TMSK 2010 yılında Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler İçin Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nı (KOBİ TFRS) yayımlamıştır (Uyar, 2015).

3. KOBİ'ler İçin TFRS

Finansal raporlama standartları ile ilgili düzenlemelerden biriside 1 Kasım 2010 tarihinde yayımlanan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler için Türkiye Finansal Raporlama Standardı (KOBİ TFRS) olarak belirtilmektedir. Standartlar KOBİ kavramını kamuya hesap verme yükümlülüğü bulunmayan ve dış kullanıcılar için genel amaçlı finansal tablo yayımlayan işletmeler olarak tanımlamaktadır. Ayrıca KOBİ TFRS'nin temel amacının da, tam set TFRS ile uyumlu şekilde, kişisel bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için işletmelerden finansal rapor talep etme imkânı bulunmayan kullanıcılara, alacakları ekonomik kararlara temel oluşturmak üzere işletmenin finansal durumu, faaliyet sonuçları ve nakit akışları hakkında bilgi sağlamak olduğu savunulmaktadır (Bozdemir, 2014).

İlgili literatürde, KOBİ'ler için belirlenen standartlar bütünü olan KOBİ TFRS'nin(Demir, 2007; Aslan, 2007; IASB, 2007):

- Kısaca KOBİ tanımı içine giren işletmeler tarafından kullanılabilir, basitleştirilmiş ve sadeleştirilmiş TFRS'den türetilmiş bir muhasebe standartları bütünü hazırlamak,
- Uluslararası olarak uygun, yüksek kaliteli, anlaşılması kolay muhasebe standartlarının gerekliliğine cevap bulmak,
- Yerel olarak genel kabul görmüş muhasebe standartları olmayan ülkelerdeki şirketlere kolay uygulamalar sağlamak,
- KOBİ'ler için TFRS'yi kullanan şirketlerin, büyümeleri doğrultusunda ihtiyaç duymaları halinde veya kamuya olan sorumlulukları arttığında TFRS'ye geçişlerinin daha kolay olmasını sağlamak,
- KOBİ finansal tablo kullanıcılarının ihtiyaçlarına yönelik konulara dikkat çekmek,
- Uluslararası standartları kullanmak isteyen KOBİ'lerin finansal raporlama kapsamında iş yüklerini azaltmak gibi amaçları olduğu ve bu amaçlara ulaşmak için gerekli olduğu vurgulanmıştır.

Bozdemir (2014) tarafından yapılan çalışmadan faydalanılarak KOBİ'ler için TFRS'nin avantaj ve dezavantajları Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1: KOBİ TFRS'nin Avantaj ve Dezavantajları

<i>Avantaj</i>	<i>Dezavantaj</i>
- İşletme bilgilerinin karşılaştırılabilirliğine imkân sağlaması	- KOBİ'lerde istihdam edilen uzman personelin yetersizliği
- Finansal tablolara olan güvenin artması,	- KOBİ'lere mali yük getirmesi
- TFRS'ye tam olarak geçişte kolaylık sağlaması	- Kurumsal yapının zayıf olması nedeniyle yaşanan zorluklar
- Finansman bulma kolaylığı sağlaması	- Vergi yasalarıyla uyum sorunu
- Muhasebedeki sistem karmaşasını önlemesi	- Kayıt dışı ekonominin varlığı
- KOBİ'lerin kurumsallaşmalarına yardımcı olması	- Standartların yazım dilinde karşılaşılan zorluklar
- Küresel ticarete ilişkilerin artması	

Kaynak: Bozdemir (2014)

Görüldüğü üzere TFRS'nin uygulamada KOBİ'ler açısından oldukça önemli avantajlar sağlaması beklenmesine ve KOBİ'ler için TFRS'nin yayımlanmasının ardından uzun bir süre geçmiş olmasına rağmen standartların hala uygulamaya geçmemiş olması da dikkat edilmesi gereken bir durumdur. Bu noktada TFRS'ye geçiş sürecinin içerdiği zorluklar ve sorunlar değinilmesi gereken bir konudur.

İşletmeler açısından TFRS uygulamasına geçmenin önündeki zorlukları şu maddeler ile açıklamak mümkündür (Saltoğlu, 2005; Varıcı, 2009):

- TFRS'nin teknik açıdan karmaşık olan standartlar olması; TFRS ilke bazlı olan yapısı gereği her konu için ayrı ayrı uygulamalar ve çözümler sunmak yerine, bir bütün olarak finansal raporların güvenilir ve şeffaf olmasını sağlayacak genel ilkeler sunmaktadır. Bu doğrultuda finansal raporlamanın temel mantığı ve temel felsefesini ele alarak hazırlanan standartların bazı durumlarda anlaşılabilirliği daha düşük olmaktadır. Dolayısıyla, standartların tam anlamıyla uygulanabilirliği de ancak uzman bir uygulamacının yardımı/danışmanlığı ile mümkün olmaktadır.

- İşletmelerin yeni bir muhasebe sistemi oluşturmak üzere altyapı desteği ve finansal kaynak bulamamaları: Yeni bir finansal raporlama sisteminin oluşturulması eski sistemden gelen veri akışının ve elde edilen bilgilerin işleme sürecinin de yeniden organizasyonunu gerektirmektedir. Bu da oldukça fazla çaba ve maliyete katlanılmasına neden olmaktadır. Ancak KOBİ'lerin büyük çoğunluğunun bu sürece ayırabileceği yeterli kaynağı bulunmamaktadır.

- Vergisel bakış açısının ağır basması: Türkiye'de geçerli olan muhasebe uygulamalarının uzun zamandır olaylara vergi bakış açısı ile yaklaşıyor olması ve ayrıca vergi kanunlarının ortaya koyduğu yaptırımlar, meslek mensupları ve yöneticiler tarafından yeni bir

bakış açısının kabul edilmesi ve ortaya çıkabilecek uygunsuzluk riskinin üstlenilmesini daha zor hale getirmektedir.

• *Standartların sıkça değişen yapıda olması*: TFRS'nin raporlama dünyasında ortaya çıkan yeni ihtiyaçları da karşılamak üzere dinamik bir yapıya sahip olması ve bu nedenle standartların güncel olarak takip edilmesi gerekliliği, finansal raporlama için ayrı bir birim oluşturacak kaynak ve güce sahip olmayan KOBİ'ler açısından oldukça zor bir durum ortaya çıkarmaktadır.

Ayrıca TFRS'nin ilke bazlı olması nedeniyle karşılaştırılabilirliği bozacağına ilişkin görüşler de bulunmaktadır. Bu görüşlerin temelinde sistemin mesleki yargıya dayanması bulunmaktadır. Diğer bir ifadeyle, standartların alternatif uygulamalara da izin veriyor olması nedeniyle sadece raporlanan olayın kendisi değil yorum yapan kişilerin bilgi ve deneyimleri de oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Aynı olayı farklı kişiler farklı şekillerde yorumlamaktadır. Ayrıca, uygulamacıların (meslek mensuplarının) mesleki yargılarını kötü yönde kullanmaları durumunda finansal bilginin gerçeğe uygun sunum özelliği de kaybolmuş olmaktadır.

Muhasebe meslek mensuplarının bakış açısından standartların uygulanabilirlik başarısı ve uygulamada yaşanabilecek olası sorunları araştıran çalışmalardan bazıları Tablo 2'de sunulmaktadır. Çalışmalar incelendiğinde meslek mensuplarının TFRS ve KOBİ TFRS eğitimlerinin uygulamalı olarak yapılmamasını en önemli eksiklik olarak belirttikleri ve eğitimlerin yeniden uygulamalı olarak yapılmasını zorunluluk olarak gördükleri ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, söz konusu çalışmaların sonuçlarına göre meslek mensupları TFRS'ye çok yakın zamanda geçilmemesi gerektiğini, çünkü ülkemizin henüz hazır olmadığını öne sürmektedirler.

Tablo 2: Muhasebe Meslek Araştırmaları

Mensuplarının TFRS VE KOBİ TFRS ile İlgili Uygulanmalara Yönelik Literatür

No	Yayının Adı	Yazar (lar)	Yılı	Kaynak	Çalışmanın Amacı
1	Muhasebe Meslek Mensuplarının Türkiye Muhasebe Standartları Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma	Bekçi	2007	Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi	Burdur ve Isparta illerindeki meslek mensupları üzerinden, meslek mensuplarının Türkiye Muhasebe Standartları'na bakış açılarını ve algılama düzeylerini araştırmak.
2	Türkiye Muhasebe Standartları ve Muhasebe Meslek Mensuplarının Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi	Erdoğan ve Dinç	2009	Muhasebe ve Finansman Dergisi	Yayınlanmış standartlar konusunda muhasebe meslek mensuplarının ne derecede haberdar oldukları, uygulamada mevcut bilgilerinin ne derecede kullandıkları ve meslek Mensupları arasında farklılık olup olmadığını belirlemek.
3	Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Meslek Mensupları Arasında Bilinirlik Düzeyini Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma (Ankara ve Çankırı İlleri Örneği)	Can ve Gör	2011	World of IFRS Dergisi	Çankırı ve Ankara illerindeki muhasebe meslek mensupları üzerinden, meslek mensuplarının genel özelliklerinin belirlenmesi ve muhasebe standartlarının meslek mensupları arasındaki bilinirlik düzeyini araştırmak.
4	Türkiye'de Uluslararası Muhasebe Standartları'nın Uygulanabilirliğini Etkileyen Faktörlerin Meslek Mensuplarıncı Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma	Çankaya ve Hatipoğlu	2011	Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi	Çeşitli illerdeki muhasebe meslek mensupları açısından, UMS/UFRS'lerin Türkiye koşullarında uygulanabilirliğine ilişkin muhasebe meslek mensuplarının beklentilerinin neler olduğunu, bu beklentileri meslek mensuplarına ait demografik faktörler ve UMS/UFRS'lerin uygulanabilirliğine etki edebilecek faktörlerden hangilerinin etkilediğini ortaya koymak.
5	Muhasebe Meslek Mensuplarının TFRS'ye Yönelik Düşünceleri ve Uygulama Başarısına Etki Etmesi Muhtemel Faktörlere Yönelik Bir Araştırma - Trabzon Alt Bölgesi Örneği	Dinç ve Atabay	2011	World of IFRS Dergisi	Trabzon ve çevresindeki muhasebe meslek mensupları üzerinden, meslek mensuplarının standartlar konusundaki bilgi düzeylerini belirlemek ve standartların uygulanmasında etkili olması muhtemel faktörleri ortaya koymak.
6	Muhasebe Meslek Mensupları Perspektifinden Türkiye Muhasebe Standartları	Elitaş ve Diğerleri	2011	World of IFRS Dergisi	Afyon-Denizli-Uşak illerinde faaliyet gösteren meslek mensupları üzerinden, meslek mensupları perspektifinden Türkiye Muhasebe Standartlarını değerlendirmek.
7	Muhasebe Meslek Mensuplarının KOBİ TFRS'ye Yönelik Bilgi Düzeyleri ve uygulamaya Yönelik Beklentileri: Elazığ ve Malatya İlleri Örneği	Güneş ve Diğerleri	2011	World of IFRS Dergisi	Elazığ ve Malatya illerinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensupları üzerinden, meslek mensuplarının KOBİ TFRS'ye yönelik bilgi düzeylerini ve KOBİ TFRS uygulamalarının meslek mensuplarına getireceği muhtemel iş yüklerini ortaya çıkarmak ve çözüm önerileri sunmak.
8	KOBİ'ler için Finansal Raporlama Standardı ve Mali Müşavirlerin Uygulama Öncesi İliği	Özdemir	2012	Muhasebe ve Denetime Bakış	Ankara'daki serbest muhasebeci mali müşavirler üzerinden, meslek mensuplarının öğrenim düzeyleri, mesleki deneyim

No	Yayının Adı	Yazar (lar)	Yılı	Kaynak	Çalışmanın Amacı
	Düzeylelerine Yönelik Ampirik Bir Araştırma			Dergisi	süreleri, mükellef sayıları ve çalışma biçimleri yönüyle oluşturulan gruplar yönüyle KOBİ TFRS uygulamasına geçmeden önceki ilgi düzeylerini deneysel olarak ortaya koymak.
9	Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Uygulama Başarısını Etkileyen Faktörler: Bağımsız Denetçiler Üzerine Bir Araştırma	Çankaya ve Dinç	2012	Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi	Finansal raporlama standartlarının uygulama başarısını etkileyen faktörleri tespit etmek.
10	KOBİ Muhasebe Standartlarının Gelişimi ve Türkiye Uygulaması Üzerine Bir Araştırma	Arsoy ve Bora	2012	Muhasebe ve Finansman Dergisi	Bursa Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası'na kayıtlı meslek mensupları üzerinden, Türkiye'de KOBİ muhasebe standartlarını uygulayacak işletmelerin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemek, karşılaşılabilecek fırsat ve tehditleri ortaya koymak.
11	Muhasebe Meslek Mensuplarının KOBİ TFRS'ye Yönelik Bilgi Düzeyleri Finansal Raporlama Standartları Hakkındaki Görüşlerinin Tespitine Yönelik Bir Araştırma	Özkan ve Özşahin	2012	Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi	Kayseri ilindeki muhasebe meslek mensupları üzerinden, meslek mensuplarının KOBİ TFRS ile ilgili görüşlerini tespit etmek ve demografik özellikler itibarıyla görüş farklılığı olup olmadığını ortaya koymak.
12	Türkiye Finansal Raporlama Standartları Çerçevesinde KOBİ Muhasebe Standartlarının Muhasebe Meslek Mensupları Tarafından Algı Düzeylerinin Tespitine Yönelik Uygulama (Eskişehir İli Örneği)	Erol Fidan ve Cinit	2013	Muhasebe ve Finansman Dergisi	2013 yılından itibaren uygulanması zorunlu hale gelecek olan Türkiye Finansal Raporlama Standartları kapsamında KOBİ Muhasebe Standartları'nın muhasebe meslek mensupları tarafından bilinirlik düzeylerini belirlemek ve meslek mensuplarının verdikleri cevaplar ile meslek mensuplarının demografik özellikleri arasında fark olup olmadığını test etmek.

Muhasebe meslek mensuplarının ortak görüşleri içerisinde, değerlendirme ölçülerinin nasıl ve kimler tarafından tespit edileceği de ayrı bir soru işareti olarak görülmektedir.

Önceki çalışmalar ile benzer şekilde çalışmamızda da meslek mensuplarının KOBİ TFRS'yi ne şekilde algıladıkları ve bu standartların uygulanabilirliği konusundaki mevcut durum ortaya konmaya çalışılmaktadır.

4. Uygulama

KOBİ TFRS bilgi kullanıcıları açısından pek çok avantajı beraberinde getirmesine rağmen, işletmeler için bu yeni sisteme geçiş oldukça zahmetli ve maliyetli olabilmektedir. Ayrıca, vergisel bakış açısından gerçeğe uygun sunum odaklı raporlamaya geçiş belirli miktarda bilgi birikimi ve tecrübe de gerektirmektedir. Bu bağlamda, çalışmada KOBİ'ler için TFRS'ye ilk geçişteki ve izleyen dönemlerde uygulamadaki başarıyı etkilemesi açısından muhasebe meslek mensuplarının sahip olduğu genel TFRS algısının ve konuya ilişkin yetkinliklerin/yeterliliklerinin ortaya konması amaçlanmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda, araştırma bir tarama modeli olarak tasarlanmıştır. Denizli ilinde faaliyet gösteren 329 adet meslek mensubuna 5li likert ölçeği kullanılarak hazırlanan soru formları yoluyla sorular sorulmuş ve elde edilen cevaplar SPSS for Windows 21 istatistik programı yardımıyla yorumlanmaya çalışılmıştır. Araştırmada kullanılan likert ölçek için kişilerin verilen önermelerle ilgili görüşlerini, çok olumludan çok olumsuzu kadar sıralanan seçenekler arasından belirtmeleri istenmiştir. Buna göre; (5) katılıyorum, (4) kısmen katılıyorum, (3) kararsızım, (2) kısmen katılmıyorum, (1) katılmıyorum şeklinde bir ölçek kullanılmıştır.

Toplamda üç bölümden oluşan soru formunun ilk bölümü araştırmaya dâhil edilen meslek mensupları hakkında demografik ve mesleki bilgilerin elde edildiği bölümdür. Soru formunun ikinci bölümünde meslek mensuplarının KOBİ'ler için TFRS'nin getireceği avantajlar hakkındaki görüşleri değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Son kısımda ise KOBİ'ler açısından TFRS uygulanmasının önünde engel oluşturan etkenlerin sıralaması amaçlanmaktadır. Araştırmaya katılan meslek mensuplarına ilişkin demografik ve mesleki özellikler Tablo 3'te sunulmaktadır.

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Meslek Mensuplarının Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans	Yüzde
İşletmesinin Faaliyet Süresi	1-9 Yıl	97	29,5
	10-19 Yıl	135	41,0
	20-29 Yıl	66	20,1
	30 Yıl ve üstü	31	9,4
	Toplam	329	100,0
İşletmesinin Çalışan Sayısı	Başka Çalışanı Yok	26	7,9
	2-3 Kişi	212	64,4
	4-6 Kişi	67	20,4
	7 ve Daha Fazla Kişi	24	7,3
	Toplam	329	100,0
Cinsiyet	Kadın	83	25,2
	Erkek	246	74,8
	Toplam	329	100,0
Yaş	20-29 Yaş	24	7,3
	30-39 Yaş	82	24,9
	40-49 Yaş	107	32,5
	50-59 Yaş	68	20,7
	60-69 Yaş	48	14,6
	Toplam	329	100,0
Öğrenim Durumu	Fakülte	275	83,6
	MYO	12	3,6
	Lise	23	7,0
	Meslek Lisesi	10	3,0
	Diğer	9	2,7
	Toplam	329	100,0
Unvan	YMM	13	4,0
	SMMM	297	90,3
	SM	19	5,8
	Toplam	329	100,0
Mesleki Kıdemi	1-9 Yıl	89	27,1
	10-19 Yıl	133	40,4
	20-29 Yıl	53	16,1
	30-39 Yıl	34	10,3
	40-49 Yıl	20	6,1
	Toplam	329	100,0
Ruhsat Alış Şekli	Sınavlı	259	78,7
	Sınavsız	70	21,3
	Toplam	329	100,0
Yeni Türk Ticaret Kanununu Okuma Durumu	Evet	300	91,2
	Hayır	29	8,8
	Toplam	329	100,0
KOBİ TFRS'ye İlişkin Herhangi Bir Eğitim Alma Durumu	Evet	238	72,3
	Hayır	58	17,6
	Eğitim Almadım Ancak, Çeşitli Kaynakları	33	10,0
	Toplam	329	100,0
KOBİ TFRS'lerin Yürürlüğe Girme Tarihinin Erteleneceği Yönünde Beklentisinin Olma Durumu	Evet	216	65,7
	Hayır	113	34,3
	Toplam	329	100,0

Bulgulara göre sorulara cevap veren meslek mensuplarının çoğunluğunun 10-19 yıl arası tecrübeye sahip işyerlerinde faaliyet gösterdikleri görülmektedir. Ayrıca bu iş yerlerinin büyük bir çoğunluğunda (%64) yalnızca 2-3 çalışan bulunduğu ortaya çıkmıştır. Bu durumda TFRS uygulanabilirliği açısından değerlendirilecek olursa, işyerlerinin açılma dönemleri ile TFRS zorunlu uygulamasına geçiş ya da standartlara tam adaptasyon süreci aynı dönemlere denk gelmesine rağmen, genellikle 2 ya da 3 kişi gibi az sayıda personel ile çalışılmasının standartlara yeterince önem verilmesini engelleyebileceğinin savunulması mümkündür.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının yaş dağılımları arasında çok fazla bir fark olmamakla birlikte 40-49 arası yaş arası katılımcılar (%32,5) en yüksek paya sahiptir. Aynı zamanda katılımcıların büyük çoğunluğunun erkeklerden (%74,8) oluştuğu söylenebilmektedir. Eğitim durumlarının incelenmesi sonucu, olumlu bir durum olarak, büyük bir çoğunluğun fakülte mezunu (%83,6) olduğu görülmüştür. Mesleki tecrübenin ve bilgi birikiminin önemi göz önünde bulundurulduğunda, çoğunlukla 10-19 yıl arası mesleki tecrübeye sahip olan (%40,4) ve genellikle SMMM unvanını taşıyan (%90,3) meslek mensuplarının araştırmaya dâhil edildiği ortaya çıkmaktadır. Söz konusu katılımcıların neredeyse tamamı (%91,2) TFRS'nin KOBİ'ler için de uygulanması gerekliliğini ortaya koyan Türk Ticaret Kanunu Tasarısını okumuşlardır. Ayrıca unvanlarını büyük oranda (%78,7) mesleki sınavlarda başarı sağlayarak elde etmiş ve bu süreçte TFRS ile ilişkili eğitimler de almışlardır. Bu özelliklerin yanı sıra KOBİ'lerde TFRS uygulamasına geçilmesi için sistemin henüz hazır olmadığını ve yürürlüğe girmesinin erteleneceğini savunan meslek mensupları da çoğunluğu oluşturmaktadır.

TFRS'nin uygulanmasındaki başarı meslek mensuplarının özelliklerine bağlı olmasının yanı sıra standartların uygulanmasından fayda sağlanacağına inanmaları önemli bir etken olmaktadır. Bu bakımdan, soru formunun ikinci kısmında meslek mensuplarından TFRS uygulamasının beraberinde getirmesi beklenen bazı yenilik ve fırsatların kendileri açısından önemli olup olmadığı konusunda değerlendirme yapmaları beklenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmaktadır.

Tablo 4'te sunulan bulgular ışığında meslek mensuplarının (yaklaşık %80'inin) TFRS ile birlikte yenilik ve fırsatların ortaya çıkacağına inandığının söylenmesi mümkündür. Değerlendirmeleri için kendilerine sunulan üç fayda içerisinde en az katılım sağlanan fayda TFRS uygulanması yoluyla uluslararası pazarlarda rekabet avantajının sağlanabileceği yönünde ifade edilen faydadır. Bu şekilde bir fayda sağlanacağına katılımcıların yaklaşık %60'ının katılmadığı görülmektedir. Öte yandan uluslararası (yabancı) sermayenin ülkeye

çekilebileceği ve aynı zamanda daha kolay finansman sağlanabileceği konusunda neredeyse aynı derecede (%71) önem verildiğinin savunulması da mümkündür.

Tablo 4: Meslek Mensuplarının KOBİ TFRS'nin Getireceği En Önemli Yenilikler ve Fırsatlara Verdiği Önem Derecelerine Göre Dağılımı

Yenilik / Fırsat	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Uluslararası Sermayeyi Ülkeye Çekebilmek	En Önemli	103	31,3
	Önemli	133	40,4
	Önemsiz	80	24,3
	En Önemsiz	13	4,0
	Toplam	329	100,0
Finans Kuruluşlarından Daha Kolay Fon Sağlamak	En Önemli	124	37,7
	Önemli	111	33,7
	Önemsiz	82	24,9
	En Önemsiz	12	3,6
	Toplam	329	100,0
Uluslararası Pazarda Daha Kolay Rekabet Edebilmek	En Önemli	58	17,6
	Önemli	75	22,8
	Önemsiz	150	45,6
	En Önemsiz	46	14,0
	Toplam	329	100,0
Yenilik Getireceğine İnanmıyorum	En Önemli	47	14,3
	Önemli	13	4,0
	Önemsiz	18	5,5
	En Önemsiz	251	76,3
	Toplam	329	100,0

Yabancı sermayedarların Türkiye'ye özgü kurallar ile hazırlanan finansal raporları okuyup analiz etmelerindeki zorluk göz önünde bulundurulduğunda, uluslararası alanda kabul gören bir standartlar setinin uygulanması yoluyla hazırlanan finansal raporlar ile uluslararası sermayenin ülkeye girişinin kolaylaşacağı düşüncesine katılım derecesinin beklendiği şekilde gerçekleştiği söylenebilmektedir.

Ayrıca TFRS ile uyumlu finansal raporlama yapıldığında finansman bulmanın daha kolay olacağı da kabul gören bir diğer görüş olmuştur. Bu duruma yönelik olarak, standartların uygulanması ile daha şeffaf ve açık, diğer bir ifadeyle gerçeğe uygun, sunumun sağlanacağı görüşünün araştırmaya katılan meslek mensuplarının çoğunluğu (%71,4) tarafından kabul edildiğinin savunulması mümkündür.

Özetle, hem uluslararası sermayenin ülkeye girmesi hem de finansal kuruluşlardan daha kolay fon sağlanabilmesi için finansal raporların güvenilirliğinin sağlanması birinci derecede önem arz etmektedir. Meslek mensuplarının bu ifadelerle katılım düzeyleri de göz önüne alındığında, KOBİ TFRS ile birlikte finansal raporların daha güvenilir şekilde hazırlanacağına inandıkları görülmektedir.

Uygulamacılar tarafından TFRS'ye geçişin fayda sağlayacağını kabul edildiği ikinci kısımda belirlenmiş olmasına rağmen KOBİ'ler açısından geçişin henüz yapılamamış olması incelenmesi gereken önemli bir diğer konudur. Bu nedenle, soru formunun üçüncü ve son bölümünde yer alan ifadeler ile meslek mensuplarının mevcut sistemden KOBİ TFRS'ye geçişte zorluk yaşanmasına neden olan/olması beklenen etkenlere katılım düzeyleri ortaya konmaya çalışılmıştır. İlgili bulgular Tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo 5: Meslek Mensuplarının TFRS/KOBİ TFRS'ye Geçiş Aşamasında En Fazla Eksiklik Hissettiği Konulara Verdikleri Önem Derecelerine Göre Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
TFRS Alanında Yetişmiş Personel Olmaması	En Önemli	110	33,4
	Önemli	126	38,3
	Önemsiz	66	20,1
	En Önemsiz	27	8,2
	Toplam	329	100,0
Türkiye'de TFRS Konusunda Uzman Eğitim Eksikliği	En Önemli	113	34,3
	Önemli	124	37,7
	Önemsiz	62	18,8
	En Önemsiz	30	9,1
	Toplam	329	100,0
TFRS'ye Uygun Hesap Planının Halen Yayınlanmamış Olması	En Önemli	68	20,7
	Önemli	49	14,9
	Önemsiz	162	49,2
	En Önemsiz	50	15,2
	Toplam	329	100,0
Zaman Yetersizliği	En Önemli	36	10,9
	Önemli	30	9,1
	Önemsiz	39	11,9
	En Önemsiz	224	68,1
	Toplam	329	100,0

Mevcut raporlama sisteminin değiştirilip TFRS ile uyumlu raporlamaya geçilmesinde sorun yaşanmasına ya da geçişin zorlaşmasına neden olabileceği düşünülen bazı etkenler meslek mensuplarının görüşüne sunulmuştur. Bulgular değerlendirildiğinde meslek mensuplarının çoğunun (%80) standartlara geçiş için zaman bakımından kendilerini kısıtlı hissetmedikleri ortaya çıkmaktadır. Bunun nedenini Türkiye piyasasının özellikle KOBİ'ler bazında TFRS uygulamaya henüz hazır olmadığı ve bu nedenle uygulamaya geçiş için erteleme olacağı yönünde bir düşünceye sahip olmaları olarak açıklamak mümkündür.

Bulgular araştırmaya katılan meslek mensuplarının (%71,7), KOBİ TFRS'ye geçişte yaşanacak sorunun TFRS ile uyumlu finansal raporlama yapabilecek şekilde eğitim almış yeterince eleman bulunmamasından kaynaklandığını düşündüğünü göstermektedir. TFRS uygulayacak yeterince eleman bulunmamasının yanı sıra, katılımcıların çoğu (%72) bu

konuda eğitim verecek öğretmenlerin sayısının yetersizliğinin de önemli bir etken olduğu görüşünü ifade etmektedir.

Henüz TFRS ile uyumlu bir hesap planının bulunmaması durumu altyapısal bir sorun teşkil etme olasılığı nedeniyle değerlendirilmeye katılmış olmasına rağmen meslek mensupları açısından geçişin önünde önemli bir engel olarak görülmemektedir. Bu görüşe sahip olmalarına neden olabilecek iki olası durumdan birincisi KOBİ'lerin TFRS uygulayacağına zaten inanmamaları iken ikinci olasılık araştırmaya katılan meslek mensuplarının ilgili otoritelere böyle bir uygulama geldiğinde en kısa zamanda gerekli altyapısal yenilikleri yapacakları yönünde inanmaları olarak gösterilebilir. Soru formunda yer alan diğer ifadelerle vermiş oldukları yanıtların yanı sıra meslek odasının geçmişte bu tür yeni uygulamalara geçiş dönemlerinde göstermiş olduğu performans da göz önünde bulundurulduğunda, ikinci olasılığın daha ağır bastığının savunulması mümkündür.

5. Sonuç

Ekonomi içerisindeki paylarının yüksekliği göz önünde bulundurulduğunda KOBİ'lerin hem reel sektöre hem de finans piyasalarına önemli derecede etki yaptığının savunulması mümkün olmaktadır. Dolayısıyla, KOBİ'lerin finansal durumlarının ve finansal performanslarının açık ve şeffaf bir şekilde sunuluyor olması, bu bilgilere dayanarak karar verecek bireysel kullanıcılar açısından olduğu kadar ülke ekonomisi açısından da önem arz etmektedir. Bu noktadan yola çıkarak, gerçeğe uygun sunumu sağlamak üzere oluşturulan standartların uygulamasının sadece hisseleri borsada işlem gören işletmelerin finansal raporları ile sınırlandırılmaması aynı zamanda KOBİ'ler tarafından da uygulanması gerektiği ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda KOBİ'lere yönelik olarak hazırlanan ve tam set TFRS ile uyumlu ancak nispeten daha dar bir kapsama sahip olan yeni bir standart seti oluşturulmuştur.

Ancak standartların ilke bazlı olarak hazırlanması olması nedeniyle, finansal raporların tam anlamıyla TFRS ile uyumlu bir şekilde hazırlanabilmesi bu standartları uygulayacak meslek mensuplarının istek ve işbirliği ile mümkün olmaktadır. Bu açıdan TFRS'ye geçiş sürecinde meslek mensuplarının TFRS'ye ve yeni finansal raporlama sistemine geçişe yönelik algıları oldukça önemlidir. Literatürde yapılan çalışmalar değişik bakış açıları ile konuyu ele almış ve genel olarak TFRS'ye geçiş sürecinde yaşanabilecek sıkıntı ve zorluklar ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışmamızda da uygulamacıların, KOBİ'ler için TFRS'ye uygun raporlamaya geçişin getireceği faydalar ve ayrıca bu geçiş sürecinin zorlaşmasına neden olduğu düşünülen bazı etkenlere ilişkin görüşlerine başvurulmuştur.

Elde edilen bulgular meslek mensuplarının daha çok KOBİ'ler için TFRS'ye geçiş ile birlikte daha kolay finansman sağlanabileceği ve yabancı sermayenin ülkeye çekilebileceği yönünde faydalar sağlanacağına inandıklarını göstermektedir. Ayrıca bunun sağlanabilmesi için standartları uygulama konusunda eğitim almış eleman sayısının ve bu eğitimleri sağlayacak eğitmenlere ulaşılabilirliğin artması gerektiği konusunda da görüş bildirmektedirler.

Çalışmamız sadece Denizli ilinde faaliyet gösteren meslek mensuplarından ulaşılabilen kısmı ile sınırlı kalması açısından kısıtlı derecede genelleştirilebilir bir durum göstermektedir. Daha sağlıklı sonuçlar elde edilebilmesi ve ülke genelinde TFRS uygulamasına geçişe yönelik stratejilerin belirlenmesi sürecinde yol gösterebilmesi bakımından benzer bir araştırmanın (araştırmaların) pek çok ilde daha gerçekleştirilmesinin fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Elde edilen görüşlerin geçiş sürecinde izlenecek yolu oluşturan taşlar olarak düşünülmesi ile KOBİ'ler için de daha sağlıklı bir finansal raporlama sistemine ulaşılması mümkündür.

Kaynakça

- Arsoy, A. P.,& Bora, T. (2012). KOBİ Muhasebe Standartlarının Gelişimi ve Türkiye Uygulaması Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (56), 17-28.
- Aslan, S. (2007). Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ) için uluslararası finansal raporlama standartları (UFRS) ile Global uyum süreci. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(2), 203-221.
- Bağcı, H. (2002) Ulusal Muhasebe Standartları ve Uluslararası Standartlarla Uyum XVII. Türkiye Muhasebe Kongresi 10-12 Ekim İstanbul
- Bayazıtlı, E., Çelik, O. ve Üstündağ, S. (2006). Türkiye Muhasebe Standartlarına Genel Bakış. Ankara: TESMER.
- Bekçi, İ. (2007). Muhasebe meslek mensuplarının Türkiye muhasebe standartları hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*, 22, 27-40.
- Bozdemir, E. (2014). KOBİ'ler için Türkiye Finansal Raporlama Standardının Uygulama Sürecine İlişkin Tespit ve Değerlendirmeler. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (12), 85-108.
- Can, İ. ve Gör, Y. (2011). Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Meslek Mensupları Arasında Bilinirlik Düzeyini Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma (Ankara ve Çankırı İlleri Örneği). *World Of IFRS-UFRS Dünyası Dergisi*, (5).
- Çankaya, F.,& Dinç, E. (2012). Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Uygulama Başarısını Etkileyen Faktörler: Bağımsız Denetçiler Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(1), 81-102.
- Çankaya, F.,& Hatipoğlu, O. (2011). Türkiye'de Uluslararası Muhasebe Standartları'nın Uygulanabilirliğini Etkileyen Faktörlerin Meslek Mensuplarıncı Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma. *International Journal of Economic & Administrative Studies*, 4(7), 61-89.
- Demir, V. (2007). KOBİ'ler için UFRS'nin Son Taslağı ve Değerlendirmeler. *Mali Çözüm Dergisi*, , 80, 43-58.
- Dinç, E.,& Atabay, E. (2011). Muhasebe Meslek Mensuplarının TFRS'ye Yönelik Düşünceleri ve Uygulama Başarısına Etki Etmesi Muhtemel Faktörlere Yönelik Bir Araştırma Trabzon Alt Bölgesi Örneği. *World Of IFRS-UFRS Dünyası Dergisi*, (5).
- Durak, M. G. ve Balsarı, Ç. K. (2011). "Türkiye'de UFRS Araştırmalarına Genel Bakış", *Dayanışma*, 113, 9-24.
- Elitaş, C., Karakoç, M., & Özdemir, S. (2011). Muhasebe Meslek Mensupları Perspektifinden Türkiye Muhasebe Standartları. *World Of IFRS-UFRS Dünyası Dergisi*, (5).
- Erdoğan, M.,& Dinç, E. (2009). Türkiye muhasebe standartları ve muhasebe meslek mensuplarının bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*, 43, 154-169.
- Fidan, M. E.,& Cinit, H. (2013). Türkiye Finansal Raporlama Standartları Çerçevesinde KOBİ Muhasebe Standartlarının Muhasebe Meslek Mensupları Tarafından Algı Düzeylerinin Tespitine Yönelik Uygulama (Eskişehir İli Örneği). *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (59), 39-60.

- Güneş, R., Durmuş, A. F., & Solak, B. (2011). Muhasebe Meslek Mensuplarının KOBİ TFRS'ye Yönelik Bilgi Düzeyleri ve Uygulamaya Yönelik Beklentileri: Elazığ ve Malatya İlleri Örneği. *World Of IFRS-IFRS Dünyası Dergisi*, (5).
- International Accounting Standards Board, (2007). IFRS for Small and Medium-Sized Entities: A Staff Overview of The Exposure Draft. February.
- Karacan, S. (2009). KOBİ'lerde UFRS'ye Uygun Finansal Raporlama. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Kiracı, M. ve Köse, T. (2002). IASC, FASB ve TMUDESK'te Muhasebe Standartları Oluşturma Süreci ve Uyumlaştırma. *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 3.
- Köse, Y. (2009). KOBİ'lerde Finansal Raporlamanın Amaçları ve Muhasebe Bilgilerinin Kullanım Düzeyine İlişkin Batı Karadeniz Araştırması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (41), 114-121.
- Marşap, B. ve Kurt, G. (1997) Muhasebe Standartlarının Farklı Eğitim Düzeylerinde Müfredat ve Kapsam Açısından İncelenmesi ve Bir Model Önerisi. Türkiye XV Muhasebe Eğitim Sempozyumu 1-5 Ekim Belek Antalya
- McMahon, R. G. (2001). Business Growth and Performance and The Financial Reporting Practices of Australian Manufacturing SMEs. *Journal of Small Business Management*, 39(2), 152-164.
- Özdemir, F. S. (2012). KOBİ'ler için finansal raporlama standardı ve mali müşavirlerin uygulama öncesi ilgi düzeylerine yönelik ampirik bir araştırma. *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*, 38, 57-84.
- Özkan, A., & Özşahin, F. (2012). Muhasebe Meslek Mensuplarının KOBİ TFRS'ye Yönelik Bilgi Düzeyleri Finansal Raporlama Standartları Hakkındaki Görüşlerinin Tespitine Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*, Eylül, (37), 47-68.
- Reid G. and Smith J. (2007). Reporting in Small Firms. *Financial Management*, 31-35.
- Resmi Gazete (2011). Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve Hakkında Tebliğ, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/01/20110127-9.htm> adresinden 12.02.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Saltoğlu, M. (2005). Uluslararası Finansal Raporlamanın Geleceğine Yön Veren Gelişmeler. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 7(1), 99-113.
- Uyar, U. (2015). Finansal Raporlama Standartları'nın Piyasa Değerini Açıklama Gücü Üzerine Etkisi. Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Varıcı, İ. (2009). UFRS'ye Uyum Aşamasında Etkili Olan Faktörlerin İncelenmesi: Avrupa ve Amerika Kıtası Ülkeleri Üzerinde Bir Araştırma. *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*, 27(2), 279-296.